

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petih vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2,50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati petih vrst Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Na begu pred smrtjo v valovih:

1,200.000 ljudi je pregnala voda v Ameriki

Poplavna katastrofa v Zedinjenih državah vedno hujša — Popustil je tudi glavni nasip ob veletoku Missisipiju — Število smrtnih žrtev cenijo na 10.000 — Nedelja bo najbolj kritičen dan

New York, 29. januarja, br. To, česar so se najbolj bali, se je zgodilo. Veliki obrambni nasipi ob reki Missisipiju so popustili. V pretekli noči je voda z nepopisnim trčenjem porušila glavni nasip pri mestu Mound City v državi Illinois. V naslednjem hipu je voda zalila vse mesto. V pol uri so bile vse ulice pod vodo, ki stoji mestoma do 10 metrov visoko. Na srečo so oblasti dale mesto še pravočasno izprazniti. Vendar pa je ostalo v mestu okrog 2000 ljudi, ki nikakor niso hoteli zapustiti svojih domov. Boje se, da je večina od njih našla smrt v valovih.

Po najnovejših podatkih je sedaj že 1.200.000 ljudi brez strehe, ker so morali izprazniti vso spodnjo dolino Missisipija, ki jo bo v teku današnjega dne dosegel glavni vodni val. Po zbranih poročilih cenijo število smrtnih žrtev že na 3.000, računajo pa, da je katastrofa zahtevala že najmanj 10.000 smrtnih žrtev. Glavni vodni val drvi z brzino 50 km na uro. Najbolj kritičen je položaj ob izlivu Ohaja v Missisipiju, kjer je nastalo že celo morje, a se voda

še vedno neprestano dviga. Glavno krito napovedujejo za nedeljo, ko bo glavni val dosegel rodovitne pokrajine na spodnjem toku Missisipija. Tu z vso naglico grade nove nasipe, da bi rešili, kar se rešiti da.

Vojaštvo z vso naglico gradi barake za begunce iz poplavljenega ozemlja. Begunci trpe silno pomanjkanje. Med njimi razsajajo razne bolezni in jih vsak dan na stotine umre.

WASHINGTON, 29. jan. br. S poplavljenega ozemlja prihajajo vedno bolj pretresljivi poročila. Število smrtnih žrtev naglo narašča. Poleg onih, ki so našli smrt v valovih, zahtevajo mnogo žrtev razne epidemije bolezni, zlasti legar, škriatin-ka, davica in gripa. Ponekod morajo mrtvece pokopati, ne da bi mogli prej ugotoviti njihovo identiteto. Pojavilo se je tudi pomanjkanje zdravil. Vlada je v poklicala v vojaško službo nad 2.000 zdravnikov, da pomagajo poplavljenemu. Samo v Louisvillu je doslej že nad 900 smrtnih žrtev. Računajo, da bo število žrtev presevalo deset tisoč. Škoda, ki jo je doslej povzročila poplava, cenijo nad 400 milijonov dolarjev.

Zanimivo je, da je v teh predelih nastala povodenj predvsem zaradi prevelikega deževja, dočim poročajo istočasno iz

pokrajin srednjega ameriškega zapada, da je tam zavidala taka suša, da je dež vsak dan bolj potreben.

Tudi v Franciji in na Portugalskem so nastale velike poplave

Že 48 ur neprestano dežuje

PARIZ, 29. jan. z. V južni Franciji že 48 ur neprestano dežuje. Naliv se vrsti za nalivom. Reke in potoki so v tej kratki dobi silno narasli in je voda ponekod že prestopila bregove. Pri Toulusu so vsa polja pod vodo in je uničena vsa pomladanska setev. Tudi rana zelenjava, ki tvori v teh krajih glavni dohodek kmetovalcev, je uničena. Prav tako silno narašča reka Rhone s svojimi pritoki in bo voda vsak čas prestopila bregove. V Nici in Cannesu so nastale take poplave, da so morali odpovedati vse prireditve, zlasti tudi prvo veliko karnevalsko prireditev, ki bi se imela vsiti večeraj. Dirkalnice v Cannesu je meter globoko pod vodo.

LIZBONA, 29. jan. z. Na Portugalskem

so nastale velike poplave. Skoro vse reke so prestopile bregove. Pomladanska setev je po večini uničena. Tudi v Maroku so nastale poplave.

Orkan na Portugalskem

LIZBONA, 29. jan. br. Vihar, ki je že več dni divjal vzdolž portugalske obale, se je danes pretvoril v silen orkan, ki je povzročil hudo pustošenje tudi v notranjosti dežele. Morje je bilo tako razburkano, da je voda vdira v nižje ležeče dele mesta, kjer je stala voda na cestah do en meter visoko. Pristaniške naprave so zelo poškodovane. Mnogo čolnov in manjših ladij je vihar odtrgal in jih tresel na suho ali pa odplaval neznano kam. Po dosedanjih ugotovitvah je utonilo 15 ljudi.

Vojaška diktatura na Japonskem?

Zaradi odpora vojaških krogov je general Ugaki vrnil mandat za sestavo vlade

Tokio, 29. januarja, z. Notranje-politična kriza na Japonskem se je znova poostрила. Vsa prizadevanja generala Ugakija za sestavo nove vlade so ostala spričo odpora vojaških krogov brezuspešna. General Ugaki je zahteval, naj vojaški krogi sami določijo svojega kandidata za vojnega ministra. Generali pa na to zahtevo sploh niso dali nobenega odgovora in so odrekli vsako sodelovanje. Spričo tega Ugakiju ni preostalo nič drugega, kakor da vrne mandat ce-

sarju. To je sporočil javnosti s posebnim proglašom, v katerem naglašja, da vojaški krogi niti več ne spoštujejo volje mikada. Ker noče s tako uporniško družbo imeti nobenega posla, odlaga tudi svoj generalški čin. V političnih krogih so prepričani, da bo sedaj prišlo do odkrite borbe med vojsko in parlamentom in ni izključeno, da bodo vojaški krogi poskusili izvršiti prevrat in proglasiti vojaško diktaturo

Nemčija izdala v dveh letih 100 milijard za oboroževanje Francija daleč zaostala za Nemčijo

PARIZ, 29. jan. AA. Havas: V debati o obrambni politiki vlade je govoril najprej poslanec Archimbaud, ki je podčrtal, da ima Nemčija danes milijon mož pod zastavo. Francija pa samo 430.000. Francoska mornarica je padla sedan na četrto mesto. Neodvisni republikanec de Kerylis je ugovarjal, da je Nemčija izdala za oboroževanje v zadnjih dveh letih 100 milijard. Nemčija ima sedaj 2000 najmodernejših vojniških letal. Njeno letalstvo je najmodernejšega tipa. Vsak mesec se viša razlika med francoskim in nemškim letalstvom v škodo

Francije. Nato je posebno govoril o letalskem topništvu in o vojnih letalih v Franciji in Nemčiji. Obžaluje, da je toliko francoskih letal odšlo v Španijo. Trdi, da je odšlo v Španijo več letal kot pa je vlada priznala. (Pri tem je prišlo do prepira med letalskim ministrom in poslancem). Ob koncu je zahteval, da se mora za mladina vzgajati k obrambi domovine. To se mora izvesti tako, kakor je to že sedaj v Italiji in Nemčiji. Nato je bila debata odložena na danes dopoldne.

Angleško vojno letalstvo

Anglija ima že sedaj 15.000 vojniških letal

LONDON, 29. jan. AA. Reuter: Na večerajšnji seji spodnje zbornice se je govorilo o vojnem letalstvu v Angliji. Konservativni poslanec Simonds je zahteval, da se naj vojno letalstvo v Angliji spravi na isto višino kot ga imajo v drugih državah. V tem smislu je predlagal resolucijo. Rekel je, da ima po njegovih podatkih Nemčija 15.000 letal. Od tega 3000 letal najmodernejšega izdelave. Minister za oboroževanje sir Inskipp je rekel, da obžaluje, da se je v številnih govorilo o neki državi. Znano so popolnoma miroljubne zahteve angleške politike. Vendar pa ima Anglija danes 1750 letal najmo-

dernejše izdelave, pri tem pa niso vsota mornariška letala in druga letala. Vsa letala, ki so predvidena v vladnem načrtu, bodo gotova meseca julija tega leta. Anglija gradi tudi tovarne za izdelavo motorjev in te tovarne bodo januarja leta 1938 začele izdelovati najmodernejša stroja. Za Inskippom je govoril Churchill, ki je rekel, da bo Anglija imela 31. marca letos 78 popolnih eskadril letal namesto 124, kakor je to bilo predvideno v vladnem načrtu. Po njegovem mnenju ima Nemčija danes 150 eskader s po 12 letali. Razprava se je končala brez glasovanja.

Francosko posojilo v Angliji

PARIZ, 29. jan. Zunanji minister Delbos se je davi vrnil iz Zeneve. Po svojem prihodu je najprej poročal predsedniku vlade Blumu, kakor je imel dolg razgovor z angleškim poslanikom Clerkom. Domnevajo, da sta govorila o najetju posojila na angleškem denarnem trgu v znesku 50 milijonov funtov, ki bi ga Francija vrnila do konca leta. Vse finančne operacije, ki so s

tem v zvezi, bodo najbrže že v ponedeljek in bo posojilo jutri že uradno objavljeno. Da prepreči spekulacije v škodo franka, je Narodna banka povišala obrestno mero od 2 na 4 odstotke.

Princessa Julijana v Zakopanju

VARŠAVA, 29. jan. Nizozemska prestolonaslednica Julijana je s svojim soprogom prispela danes v znano zimsko tolišče Zakopane, kjer nameravata ostati 10 dni.

Preiskava o atentatih v Lizboni

Dosedaj je bilo aretiranih 300 osumljencev

LIZBONA, 29. jan. br. Obilisti nadaljujejo z vso vneto preiskavo zaradi atentatov, izvršenih prejšnji teden v raznih delih mesta in v nekaterih drugih krajih. Doselej je bilo aretiranih že okrog 300 ljudi, med njimi je več španskih državljani, ki so še le pred kratkim prispeli na Portugalsko, ker so se izkazali za žrtev madriške vlade. Ugotovljeno je, da se je skupina teroristov v privatnem avtomob-

ilu pripeljala v prostore radijskega kluba in nato izvršila atentat na oddajno postajo. Preiskava peldenskega stroja, ki so ga našli v notranjem ministrstvu, je dosegla, da je bil napolnjen z eksplozivom francoskega izvora, ki se na Portugalskem sploh ne izdeluje. Pravih storilcev pa se doslej še ni posrečilo odkriti in domnevajo oblasti, da so že pobegnili preko meje.

Še ena žrtev GPU

V Monte Carlu je bil umorjen angleški finančnik Ledge

PARIZ, 29. jan. Sele sedaj se je zvedelo, da je bil istočasno v Monte Carlu z Navasiom umorjen znani angleški finančnik sir Victor Ledge, ki je bil za svetovne vojne angleški finančni ekspert v Petrogradu in je razpolagal z ogromnimi sredstvi za pobijanje boljševizma in ki je tudi po vojni imel tesne stike z boljševiškim nasprotniki. Znano je, da je moskovska vlada razpisala celo veliko nagrado za njegovo glavo.

V zadnjem času se je umaknil iz političnega življenja in je bival v Monte Carlu.

Ko se je pretekli torek njegova soproga vrnila z neke poti domov, ga je nasila ustreljenega. Le zaradi cenzure listi v Monte Carlu o tem umoru niso poročali. O njem se je zvedelo šele sedaj, ko je Ledgeova vdova prispela v Pariz. Prepričana je, da je njen mož kakor Navasi postal žrtev tajnih agentov GPU.

Laburistična stranka proti ljudski fronti

LONDON, 29. jan. Izvojni odbor angleške delavske stranke je z veliko večino sklenil, da izstopi stranka iz tako zvane socialistične lige, ki se zavzema za ustanovitev ljudske fronte na Angleškem. Angleška delavska stranka je proti kopranju ljudskih front v drugih državah, ker bi to ne ustrezalo niti političnim razmeram niti delavskim interesom v Angliji.

Napredovanje

Beograd, 29. jan. AA. Napredoval je v 7. skupino g. Hinko Stapančič, tehnik banke uprave v Ljubljani. Za podpredsednika 1. razreda 7. stopnje sta napredovala pri sreškem načelniku v mestni Miroslav Zamar, pri sreškem načelniku v Kočevju pa Hubert Zulfjan, uradnika v 8. skupini.

„Junaki“ proti marksizmu

Zagrebaški »Jutarnji List« poroča, da je bila v Bosanskem Brodu osnovana hrvatska omladinska organizacija, ki si je dala ime »Junaki«. »Junaki« je mladinska teološka organizacija, ki ima namen mladino vzgojiti v čisto hrvatskem narodnem duhu in pobijati vse protinardne struje, zlasti marksizem. Društvo ima tudi svoj poseben krog. »Junaki« snujejo tudi že v Slavonskem Brodu. — Ali je to v skladu z državnim zakonom o Sokolstvu, ne vemo.

Borzna poročila

CURIH, 29. jan. Beograd 10.—, Pariz 20.3675, London 21.4375, New York 437.50, Bruselj 73.725, Milan 23.025, Amsterdam 239.60, Berlin 175.90, Dunaj 77.70—81.60, Praga 15.27, Varšava 82.55, Bukarešta 32.5.

Politični obzornik

O »fronti nacionalnih elementov«

Nedavno tega smo zabeležili vest »Obzornik in beograjske »Pravde«, da se dela na to, da bi se JNS združila z Ljotičevim pokretom in s Hodžerino stranko, na kar bi naj postal vodja te nove stranke — Dimitrije Ljotič. To vest smo takoj označili kot navadno izmišljotino in spletko, skuhano v znani politični kuhinji. Sedaj reagirajo na to vest tudi »Jugoslovenske Novine« in pravijo: »Samouprava« je seveda takoj porabila te »informacije« in je v svojem demokratskem gnevu izsula kopo psovka na desničarje, nazadnjake in fašiste. Njej se je pridružil, razume se, tudi ultrademokratski »Slovenec«. Toda niti eden izmed teh listov še ni spregovoril o korporacijskem sistemu škofovske konference v Zagrebu! Za kaj pa tu gre? Sestanki v Banja Luci, Novem Sadu in drugod so se vršili radi izpopolnitve organizacije v smislu sklepa izvršnega odbora JNS. In nič drugega. Vse drugo je izmišljeno s posebno tendenco, ker se zdi, da je nekemu potreba, da nekega drugega straši s fašistično nevarnostjo. JNS gotovo ne odbija možnosti sodelovanja z drugimi jugoslovenskimi nacionalisti v obrambi temeljev jugoslovenske nacionalne države. Toda to je daleč od nekega fašističnega desničarskega kartela. Podtikanja fašizma in nazadnjstva so postala že tako bedasta in ograbna, da nas puščajo popolnoma hladne in ravnodušne. Največje nazadnjstvo v naši državi predstavlja plemenski separatizem in verska nestrpnost. Politika, ki hoče zaustaviti razvoj Jugoslavije, ki drži našo domovino v ukočenosti na podlagi predvojne stanja, ki je nam bilo usiljeno po naši zgodovinski nesreči, ne reševano po tuji volji in sili, — to je politika najbolj črnega mračnjstva, ne glede na kričanje o svobodi in demokraciji. Proti temu pomenja edino jugoslovenske misel pravi napredek in resnično svobodo.

Spor zaradi poslanskega mandata

Pri sodišču v Vrliki v primorski banovini leži zanimiva tožba. Tožitelj je inž. Ljubivoje Golubović, toženec pa narodni poslanec Petar Stojšavljević, ki je tožen radi prevare po § 334. k. z. Tožitelj izjava v tožbi: Stojšavljević mi je 30. 3. 1935. pisal, naj pri poslanskih volitvah 5. maja prevzamem v volilnem srezu Sinj na njegovi kandidatski listi mesto njegovega namestnika. Ako bo on izvoljen, bo takoj oddal mandat, češ siromašni okraj Sinj potrebuje za poslanca moža, ki stalno živi v Beogradu in ki ima dobre zveze, da more vsak trenutek uspešno intervenirati za svoje volilce. Golubović je pod tem pogojem prevzel kandidaturu kot namestnik in se je tudi osebno udeležil volilne agitacije, za katero je potrošil 42.000 Din. Stojšavljević je bil res izvoljen, a je pridržal mandat. Sedaj ga Golubović toži, da ga je ogoljufal za poslanski mandat. Ovdaba radi ogoljufanega mandata je bila prvotno vložen na pri d. tožiteljevu v Šibeniku ki je na to poslalo akt sreskemu sodišču v Vrliki, da zaslusi toženo. Tu pa je akt neznano kam izginil. Ko pa je bil pred kratkim v Vrliki aretirani radi nekih pregreškov sodni kancelist Ribičić, so našli v njegovem predalu skrit akt s tožbo inž. Golubovića. Sedaj ima to zanimivo tožbo v rokah okrogno sodišče v Šibeniku, ki pa bo proti Stojšavljeviću moglo postopati šele, kadar ga bo izročila narodna skupščina, ker uživa poslanski imuniteto.

Tako govori starosta slovaškega Sokolstva

Na pozdrav staroste SKJ Engelberta Gangla je izjavil starosta slovaškega Sokolstva dr. Bukovsky v Beogradu: »Jugoslovensko sokolstvo je prvo udeležilo vsa plemena Jugoslavije v eno celoto. Velika vloga sokolstva je vidna tudi z ozirom na brate Ruse. Ruski emigranti so ostali v stalnih stikih s Sokoli ostalih slovenskih narodov. Naša nadaljna pot vodi: da pritegnemo v naše kolo vse brate Ruse. Branili bomo slovaško kulturo proti vsakemu nasilstvu, proti vsakemu napadu, kar smo tudi prepričani, da je očuvanje slovaške kulture ne samo v interesu Slovanstva, marveč tudi v interesu Evrope in vsega človeštva.«

Spravil se je z Bogom

Nedavno tega je umrl v Beogradu Gjorgje Vajfert, veleindustrijalec in bivši dolgoletni guverner Narodne banke. Vsi javnosti je bilo znano, da je bil Vajfert prostozidar in da je zavzel v frimasonski družbi eno prvih mest. Bil je do svoje smrti veliki mojster velike masonske lože v Beogradu — »Jugoslavije«. Ob njegovem pogrebu so beograjski listi pisali — eni, da je pogrebne molitve na njegovem grobu opravil protestantski duhovnik, drugi pa, da je te obrede opravil katoliški svečenik. Kakor vse kaže, so pisali prav ti zadnji listi. Vatikansko glasilo »Osservatore Romano« namreč objavlja dopis iz Zagreba, v katerem pravi, da se je Gjorgje Vajfert na smrtni postelji pomiril in spravil z Bogom in se s tem odrekel svoje frimasonske pripadnosti.

Danes se ustanovi društvo za ceste

To bo eno najpotrebnejših znanstveno gospodarskih društev pri nas

Ljubljana, 29. januarja. Dolgi vrsti razpisov društva z opredeljenimi ali neopredeljenimi nameni se bo danes pridružil eno najpomembnejših društev pri nas, ki ga čakajo v interesu našega gospodarstva in splošnega napredka Slovenije izredno pomembne naloge. Ustanovljeno bo Društvo za ceste, ki njegovo ime pove, da se bo zanimalo za naše ceste, razmere. Kako potrebno je to društvo, sprevidimo že, če pomislimo, da naši pokrajini predvsem nudi pogoj za življenje razvoj tujkega prometa in dobre cestne zveze z morjem.

Z znanstvenimi tehničnimi, predvsem teoretičnimi, problemi sodobne tehnike vede o cestah se je doslej bavila ljubljanska sekcija Udruženja jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov. Ta sekcija, ki je najdelavnejša v državi, je dala že mnogo dragocenih pobud v svoji skupni organizaciji. V njenem odseku za ceste so že delali raziskovalci o ustanovitvi društva (novembra 1. 1935 so bila že odobrena pravila) ki bi prevzelo tudi propagandno delo in vse te naloge, ki jih ne more izpolnjevati ožek odsek. Da ni prišlo do ustanovitve društva že prej, je treba pripisovati samo načelnemu boju med Zagrebom in Beogradom glede ustanovitve društva za ceste v naši državi. L. 1933 je bilo namreč sklenjeno na obnem zboru Udruženja jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, da se naj začne snovati društvo za ceste na sedežih banovin po državi. Ta društva bi se naj povezala v zvezo. Povsem samostojna društva na sedežih posameznih banovin so pa potrebna zaradi tega, ker je treba upoštevati posebne ceste in splošne razmere posameznih pokrajin in bi centralizem več škodoval kakor koristil. Toda v Beogradu je bilo potem ustanovljeno Jugoslovansko društvo za ceste, ki po svojih pravilih ni upoštevalo teh načel. Zato se je zbudila zlasti v Zagrebu odpor in ustanovljeno je bilo tudi samostojno društvo v smislu obnove zboru 1. 1933. Ljubljanska sekcija je bila tudi za ustanovitev samostojnih društev na sedežih posameznih banovin. Zagrebško društvo je zahtevalo, da beograjsko društvo spremeni svoja pravila v skladu z načeli, ki jih zastopata inženjerski sekciji v Zagrebu in Ljubljani. Končno je tudi v resnici prišlo do sporazuma med Zagrebom in Beogradom ter je beograjsko društvo spremenilo pravila, in

sicer tako, da postane društvo v Beogradu sedež zveze, čim bodo ustanovljena tri društva z enakimi nameni v državi. Ker bo približno teden ustanovljeno društvo v Ljubljani, bo hkrati stopila v življenje tudi zveza društev za ceste v državi.

Namen novega društva je predvsem spremljati sodobni razvoj tehnične vede o cestah in njeno uporabo sodelovati z javno upravo pri izboljšanju in izpopolnitvi javnega cestnega omrežja, kakor tudi z vsemi interesiranimi čim bolj propagandno in stalnim proučevanjem vseh vprašanih cestne stroke. Uprava bo v stalni zvezi z inženjersko stanovsko organizacijo, ki bo tudi poslej imela svoj odsek za ceste ter se bavila z znanstvenimi vprašanji v zvezi z Mednarodnim združenjem za cestne kongrese.

Društvo bo štelo redne, častne, dopolne in podporne člane. Med rednimi člani bodo zastopane ustanove, zveze društev, gospodarska podjetja in posamezniki, strokovnjaki in tudi laiki zainteresirani. V odobru bilo zastopani, kakor računajo po povabilu k sodelovanju: banška uprava, mestna občina, komanda dravsko divizijske oblasti, Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, inženjerska komora, Zbornica za TOI, dekanat tehniške fakultete, Avtomobilski klub, Touring klub, Zveza za industrijo. Zveza za tujski promet, časopisje itd.

Toršče društvenega dela bo v znanstveni in finančni sekciji. Strokovna sekcija bo imela pomembno nalogo skrbeti, da bo imeli vedno dovolj primerno izobraženih strokovnjakov za ceste. Razen tega bo ta sekcija zbiral gradivo od strokovnjakov, ki bodo pisali razprave o znanstvenih vprašanjih v zvezi z izpopolnitvijo cestnega omrežja, zidanju cest, materialu itd. Zato bo društvo tudi izdajalo posebne publikacije in morla tudi svoje glasilo. Zastopalo bo stalne članice, da cestnih vprašanj ni mogoče proučevati samo iz knjig. Skrbelo bo, da bo strokovno osebje vedno skrbno sledilo razvoju ter izločkom tehnične vede.

Trdno lahko upamo, da bo društveno delo, ki je pri nas še posebno potrebno, rodilo kaj kmalu lone sadove, saj vse kaže, da so se dela lotili resni ljudje in da društvo ne bo imelo zanj reprezentativnega značaja, kolikor toliko društev pri nas.

hivalstva v Jugoslaviji znatno večji, nego v Nemčiji. Nič manj žalostne slike nam ne pokaže primerjava s Bolgarijo. Tam je državnih in privatnih šol približno 5418 in v njih 543.000 vpisanih učencev. Jugoslavija šteje 2,4-krat več prebivalcev, kakor Bolgarija, ima pa le 2,1-krat več vpisanih učencev v narodnih šolah. Nič manj poraznega rezultata nam ne da primerjava s Madjarsko!

Analfabetizem je kulturna sramota vsake države, ki hoče biti v skupni civiliziranih držav. Med tem, ko čaka samo v dravski banovini nad 700 učiteljev in učiteljic na zaposlitev, pa stoji naša država glede analfabetizma med prvimi v Evropi! Mar ni to dovolj porazno dejstvo našega kulturnega življenja?

Že desetletja gre glas v naših revijah in časopisih o reformi vzgoje in poukahu po šolah. Reformo zahtevajo čas, potrebe in zahteve najširših plasti našega naroda. Za idejno reformo pa je prvenstveno potrebno notranje organiziranje celokupne naše prosvete. In kaj je v tem pogledu storjenega? Leta 1930. je odpadlo pri nas na enega učitelja (—ico) 48 učencev, medtem ko je prišlo na enega učitelja v zaostali Romuniji 45 učencev, na Madjarskem 47, v Bolgariji 36 in Avstriji 26 učencev. Že leta 1931. se je to število dvignilo v naši državi na 51 (v Sloveniji 48). Danes bo to dejstvo še bolj porazno.

Dokler bodo razredi prenapolnjeni z učenci, bo nemogoča preureditev našega vzgojnega in učnega dela po naših šolah. Dokler bodo razredi prenatrpani, bo nemogoča diferenciacija vzgoje in pouka, kar je predpogoj za plodnejše vzgojno delo in za uspešnejši učni napredek naše mladine. To slednje pa zahteva vsa naša javnost. Šolsko vzgojno in učno vprašanje naše mladine je postalo sestavni del našega socialnega vprašanja, vprašanje razvoja in napredka našega naroda.

S tem je v neposredni zvezi problem brezposelnih učiteljev. Preko 700 jih je v naši banovini, ki so se leta in leta pripravljali, da stavijo svoje najboljše sile napredku mladine in razvoju naše prosvete. Nad polovico teh bje iz dneva v dan obupen boj za svoj obstanek. V najnižerjih gmočnih razmerah upajo dan na dan, da bodo končno le prišli do toli zaželjenega dela.

Kakor neverjetnost časa bje v obraz dejstvo, da imamo vprico našega prosvetnega stanja še brezposelne učitelje; sprico relativno visokega števila analfabetov, prenapoljenosti razredov, pomanjkanja učnih moči itd. Saj so dovolj kričeči primeri po naših vaseh, kakor: v šolskem okraju z desetimi šolami manjka 9 učnih moči; na trirazrednici z 120 učenci je samo ena učna moč. Pri tem je naše podeželje najbolj prizadeto, t. j. tisto podeželje, ki doprinese največ gmočnih bremen za šolo in prosveto.

Na javnosti je, da ipregovori svoje! Zakaj, za varnost in društveni red je prosveta večja garancija, kakor pa policija. Če je na Danskem, kjer je kultura na neprimerno višji stopnji, kakor pri nas, proračun prosvet. minist. 2,4-krat večji, kakor pa proračun notranjega minist., je to brez dvoma pametna politika. Pri nas n. pr. proračun prosv. minist. od 1. 1930 znatno pada in je bil v 1. 1934 komaj za 1,3-krat večji od proračuna notranjega minist., kljub temu, da so naše prosvetne razmere vse prej, kakor razveseljive.

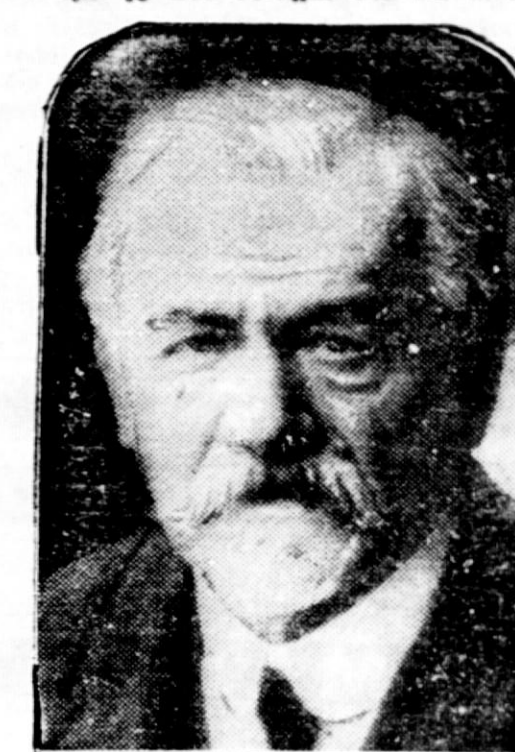
Letošnji naš proračun predvideva za notranje ministrstvo brez orožništva dvesto dvajset milijonov, za pravosodno ministrstvo 359.500.000, za prosvetno ministrstvo pa 870.000.000. Primerjajte sami in presodite! Brezposelni učiteljski abiturijenti pozivajo vso javnost, da se zavzame za nje.

med nami in nam razgrnil svoje široke poglede zlasti na potrebo smotnega socialnega delovanja v naših težkih časih. Dr. Zenkl je naš dober prijatelj in kot praški župan bo gotovo storil mnogo, da se prijateljstvo med obema narodoma še bolj poglobi. Zato bo njegovo izvolitev toplotno pozdravila tudi naša javnost.

Prof. Mangin umrl

V Parizu je umrl v sredo član Akademije znanosti, bivši dolgoletni ravnatelj pariskega prirodoslovnega muzeja in sloveči raziskovalec na polju prirodoslovnih ved prof. Mangin, star 85 let. Pokojni je kot botanik deloval zlasti na

polju anatomije rastlin in mikroskopije. S fiziologom Bonnierom je izdelal aparat za analiziranje plinov, ki jih vdihavajo rastline in sicer povsem točno, tudi v zelo majhnih množinah. Ta aparat je postal važen pripomoček v raziskavanju fiziološkega delovanja rastlin.

MODERNE ZENE

— Kaj že 17 let si omožen?
— Ne, ločena.
— VSAK NEKAJ
— Tvoja žena je na počitnicah, praviš?
Kaj pa počneš ves večer sam?
— Pišem poštna nakaznica.
— POGOVOR OB MORJU
— Kje pa je tvoj dom, prijatelj?
— Mi, mornarji, smo povsod doma.
— A kje imaš svojo nevesto?
— Doma.
— TEZKA LJUBEZEN
— Sodnik: Povejte nam, zakaj ste hoteli ubiti svojo ženo?
— Ker me je hotela zapustiti, jaz bi pa ne mogel živeti brez nje

Parižanka podedovala Otok zakladov

Na njem je zakopal kapitan Kidd kot morski ropar naropano bogastvo

Parižanka gospa Krajnikova je podedovala po svojem očetu Leonu Gardineru »Otok zakladov« ob izlivu reke Hudson blizu Long-Islanda. Ta dedščina ni karsibodi, saj gre za slovit »Otok zakladov«, na katerem je slavnim pomorščak 17. stoletja kapitan Kidd zakopal svoj ogromni zaklad. Kidd je bil učenec drznega pirata Morgana, pa se je ločil od morskih roparjev, ki so imeli svoje zavetišče na Zelvinem otoku in je jel na lastno pest napadati španske in francoske ladje blizu rtiča Hatterasa. Vse posadke napadenih ladij je dal pomoriti. Iz južnih morij je krenil ob atlantski obali do Long-Islanda, kjer so se bili blizu reke Hudson naselili holandski trgovci in ustanovili tam naselbino Novi Amsterdam, sedanjí New York. Kapitan Kidd je bil silno presenečen, ko je ugotovil, da je otok, ki si ga je bil izbral za skrivališče naropanih zakladov, že v rokah angleškega državljanca Leona Gardinera.

Angleška krona, ki si je bila pridobila nekaj krajev na obali, je podelila Gardineru za njegove zasluge plemstvo, obenem pa omenjeni otoček. Gardiner se je dobro razumel z indijanskimi plemeni in otočku je dal svoje ime, ki mu je ostalo do naših dni. Kapitan Kidd je bil sicer pustolovec in morski ropar, vendar pa zelo ugleden gospod in s svojim rojakom je bil v prijateljskih stikih. Zivel je večinoma na svoji ladji, zasidrani pred otokom, dočim je stanoval Gardiner v koči, ki so mu jo bili zgradili domačini. Tako sta živel mirno, dokler angleški mornarji niso premagali Kidda in ga pripeljali uklenjenega v London, kjer je bil za svoje zločine obsojen na smrt in obešen.

Predno je pa krenil slavní morski ropar na svoj zadnjo ekspedicijo, je sledil notranjemu glasu in izročil Gardineru sveženj pergamentov s prošnjo, naj jih shrani do njegovega povratka. Ko je zvedel Gardiner za žalostno Kiddovo smrt, je jel iz radovednosti pregledovati listine, med katerimi je bilo nekaj nečitljivih. Ena je posebno obrnila nase njegovo pozornost, kajti na nji je bil označen kraj na otoku, kjer je bil Kidd skril del svojih zakladov. Gardiner je res našel tam velik zaklad, ki ga je

pa izročil angleškí oblasti v Bostonu. Zaklad so cenili takrat na 500.000 dolarjev. Kidd je pa imel več skrivališč za naropano bogastvo, toda doslej nobenega drugega skrivališča še niso našli. Otok zakladov, ki ga je podedovala zdaj Krajnikova, skrbno čuva svojo tajno.

Dr. Zenkl bo praški župan

Predsedstvo stranke češkoslovaških narodnih socialistov je vzelo na znanje sklep praškega župana dr. Baxe, ki hoče odločiti svoje mesto, ker se čuti že prestarega, da bi mogel voditi županske posle tako velikega mesta. Predsedstvo stranke se mu je zahvalilo za njegovo plodonosno delo in sklenilo kandidirati na njegovo mesto dr. Petra Zenkla. Ker imajo koalirane stranke v praškem občinskem svetu sklep, da pripade župansko mesto v takem primeru tisti straki, ki je bil odstopivši župan njen član, je izvolitev dr. Zenkla za praškega župana zagotovljena.

Na važno mesto župana češkoslovaške prestolnice pride torej mož, ki ga tudi naša javnost pozna, saj se je te dni mudil

Karel Adler, morilec poštnega sta žunka, se je danes zagovarjal pred mariborskim sodiščem (glej poročilo na 2. strani)

Brezposelni učiteljski abiturijenti

Ki jih je še vedno nad 700 brez službe, se obračajo na slovensko javnost

Ljubljana, 29. januarja. Od kar sta prosveta in kultura prestali biti privilegij le tenke plasti gospodarsko najbogatih in politično višjih slojev in sta z uveljavljenjem demokracije vedno bolj prodirali v najširše družbene plasti, je s tem prevzela širša javnost ne le pravice, temveč tudi dolžnosti do aktivnega sodelovanja pri notranji zgradbi in organizaciji našega prosvetnega življenja ter njegovi idejni razvojni poti. Vsi znaki pa kažejo, da se naša širša javnost le premalo zaveda teh svojih pravic in dolžnosti in, da le redko daje glasnejši izraz svojim prosvetnim in kulturnim potrebam in zahtevam.

Od časa do časa prihajajo v našo javnost z uporno trdnostjo nikdar in nikjer potrjene vesti, da smo prenasitni s šolami, da imamo preveč šol, ali vsaj, da obstoječe šolstvo povsem zadostuje in se pri tem sklicujejo na pretekle čase, ko je na šoli zadostoval en sam učitelj, ali pa se poslužujejo še bolj nazadnjaškega strahila, ko v svoji zasikljenosti za narodov blagor svarijo pred nevarnostjo hiperprodukcije inteligence. Nepoučena javnost naseda takim vestem, predvsem naše podeželje, posebno danes, ko ga je privedla gospodarska stiska na rob propada.

Ze kratek pregled in groba razčlemba pa pokaže naša prosvetno stanje v povsem drugačni luči. Da izbijemo dno nevarnim in nedokazanim vestem, naj na-

vedemo v informacijo le nekaj kričečih dejstev in zaključkov na osnovi uradne statistike. Kratka primerjava s stanjem v drugih državah bo naše razmere še jasneje osvetlila.

Naša uradna statistika nam je pokazala, da je leta 1931. posečalo pri nas na vsakih 100 ljudi eno šolo 10 oseb. Sosedna Bolgarija izkazuje v istem času na 100 ljudi 13,44 osebe, ki posečajo kakšen učni zavod. Tu so upoštevane vse one učne ustanove, kakor pri nas. Na isti način računano, je prišlo v Italiji (1930), na Pruskem (1931) in Madjarskem (1930) na 100 ljudi 13 oseb, ki so obiskovale šole. To število bi se za Italijo in Prusijo seveda še povečalo, če bi računali še neke šole, za katere ni bilo mogoče dobiti podatkov. Drugod se šola na 100 ljudi 13—14 oseb, pri nas pa komaj 10. Ali moremo potemtakem še govoriti o hiperprodukciji inteligence?

Kako je v naši državi z analfabetizmom, mi prav malo vemo številke — če so kje, so previdno zamočane. Da pa v tem pogledu nismo baš na dobrem, naj pokaže sledeča primerjava:

Leta 1932 je bilo pri nas 8114 osnovnih šol (nižjih in višjih narodnih šol) katere je obiskovalo 1.245.000 učencev. Nemčija je imela v tem času 4-krat več prebivalcev in 8-krat več učencev v osnovnih šolah, kakor pa mi, čeprav je letni prirastek pre-

njo, ga je dekle prijazno pozdravilo in mu pokazalo hišo, rekoč:

— Vstopite, dragi bratranec. V vaši osebni prihaja danes k meni vsa moja bivša rodbina.

— Ah, bože moj, ta tvoja rodbina je bila zelo trodosrčna, — se je začel za Armandovim hrbotom glas stare gospe Mathissenove. — Tvoja uboga mati se je mnogo naplakala n tvoj nesrečni oče je zaradi tega mnogo tipel.

— Da, vem to. Ti hočeš pozabiti in prav imaš, toda ti se vsega tega ne moreš tako živo spominjati kakor jaz. Bila si še čisto majhna... Končno ne govori več o tem.

Vstopili so v prijazen salon. Lucia je sedla na divan in primaknila grofu naslanjač, rekoč:

— Zelo lepo je, da se me prišli obiskat. Moje stanovanje je skoraj že urejeno in upam, da bom tu zadovoljna.

— Ali ostanete tu vse leto? — je vprašal Armand.

— Da, vse leto. Izbrala sem si ta okraj Pariza zaradi njegove svežosti in zelenja. Pomislite samo, da sem vse svoje dosedanje življenje preživljala samo na širokih planjavah, na bregovih jezera, da nisem bila nikoli zaprta med mračne stene mest. Moj oče je imel posestvo na bregu Saint-Laurenta. Do svojega dvajsetega leta sem bila vzgajana povsem svobodno kakor divji konji. Razlika med mojo svinno stapo in stanovanjem brez zraka bi se mi bila zdela preostra. Tu imam vsaj lahko malo prostora okrog sebe in ne preblizu sosedov. Če se hočem izprehajati, je Boulevardski gozdčič tu blizu in krasen je. Vedno sem rada jahala. Morda bom obnovila to svojo staro

navado, če ni preveč pohujšljivo videti v Parizu mlado dekle kot Amazonko v sedlu.

Armand ni odgovoril na to spretno zastavljeno vprašanje, toda njegov obraz je bil nedvomno zelo zgovoren, kajti Lucie se je veselo zasmejala in po kratkem premisleku je dejala:

— Torej ti le bilo preveč pohujšljivo? Tega torej ne storiš, kakor tudi mnogih drugih reči ne, ki so mi bile tako pri srcu in ki bi bile tu nemogoče. Moram se šele navaditi na vaše francoske običaje, tako različne od ameriških. Toda malo dobre volje in nekaj dobrih nasvetov bo premagalo tudi to oviro.

— In te nasvete, — recimo, da vam bodo koristni, — kdo neki vam jih bo dal? — je vprašal Armand.

— Vi sami, če boste toliko naklonjeni ubogemu nezakusnemu dekletu.

Presenetila ga je iskrenost tega naglega odgovora, ki ga je pa itak pričakoval. Upirajoč pogled v Lucien obraz jo je skrbno opazoval, misleč, da najde v njenem obrazu sledove skrivnih misli. Ah je imel pred seboj nedolžnega, resničnega otroka ali pa prevečano in prebrisano pustolovko? Njeno čelo, njen čarobno čisti pogled, nasmejana usta, vse je govorilo o nedolžnosti.

Žetjno je pričakoval njegov odgovor. Bila je prepričana, da njene prošnje ne more odkloniti. Druhi je bila izrečena tako topla in odkrito. Senca je pa šnila čez njen obraz, ko je zaslišala njegov odgovor:

— Vaša izbira ni baš najboljša, saj imate vendar v Parizu sorodnike, ki so nama obema skupni in ki bi jim njihova starost dajala večjo avto-

riteto, nego jo vam morem nuditi jaz...

Naglo ga je prekinila in ob nenadoma izpremenjenem obrazu je vzdiknila s trdim, nepriznanim odločnim glasom:

— Ne, ne, ne govorite mi o njih! Nočem jih poznati! To so sodobniki moje matere, tisti, ki so tako grdo ravnali z njo. Za nje nimam nič drugega, razen mrznje in nočem jih videti. Da, dobro mi je znano, da so v Parizu ugledne rodbine, čijih člani so v ožjem sorodstvu z menoj in ki bi me lahko sprejeli medse. Toda jaz nočem niti najmanjše usluge, ki bi mi jo mogli storiti.

In s trpkim nasmehom je pripomnila:

— Ko je prišla pred petnajstimi leti po smrti mojega starega očeta moja mati iz Pont-Croixa v Pariz v posmrtnih zadevah, ne pa morda zato, da bi protestirala proti svojemu razdedinjenju, ker ni mogla misliti na gmočne koristi ob tako strašnem udarcu, je gojila samo eno željo, da bi zopet videla svojce. Upala je pač, da je čas izgladil vsa nasprotstva, da ni več mrznje, ki jo je bila povzročila njena močitev. Toda pri vsej rodbini je našel le samo na sovraštvo in prezir. Edino njena sestra, vaša mati, takrat že bolna, ji ni pokazala vrat. Ona je namreč nikoli ni mogla pozabiti in nešteto krat je dejala: Če bi kdaj potrebovala pomoči ali uteha, se kar obrni na rodbino Fontenay. Ti edini so unj bili dobri... Druhi ti sploh ni treba poznati. Ti so slabši od tujcev... Vidite, dragi bratranec, zakaj sem vas takoj po svojem prihodu dolgočasila s svojo navzočnostjo.

Bila je zopet nasmejana kakor prej in nadaljevala je kaketno:

Georges Ohnet: ZADNJA LJUBEZEN

Roman

— Tu je gospa Mathissan, teta naše gospodične. Če se obrne gospod na njo, bo takoj zvedel vse, kar hoče vedeti.

Armand je stopil k Mathissenovi, ki ga je začudeno pogledala in obstala. Videč, kako se ji bliža, se je naslonila na svoj solnčnik in radovednost je prešinila njen zardevel obraz pod skuštranimi sivimi lasmi. Ko je bil že čisto blizu nje, se je obrnila k njemu in zaklicala rodostno: Ali niste vi gospod grof de Fontenay?

— Da, gospa, — je odgovoril Armand, ne da bi se mogli ubraniti smeha.

— Ah, kako vesela bo moja nečakinja! Lucie, Lucie!

Zavaljana žena je odhitela v hišo, kar so jo nesle noge. Na njen klic se je pojavil na pragu siv, črno lisast pastirski pes in jel srdito lajati, kar se je videlo bolj zabavno nego ostrašujoče. Ko se je Armand približal hiši, se je začel iz nje resen glas: Tiho Michigan, kaj misliš zdaj požrati ljudi!

In na pragu se je pojavila nasmejana Lucie v beli obleki, razglašala, svoje krasne zlate pripete samo z glavnikom iz bele želvine. Ker je stal Armand nekaj časa neopretno, ožaran nad